

FACTSHEET LANDELIJK MEETNET GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN LAND- EN TUINBOUW (LM-GBM) (VERSIE MAART 2021)

INTRODUCTIE

Het Landelijk Meetnet Gewasbeschermingsmiddelen Land- en Tuinbouw (LM-GBM) is in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu in 2013 opgezet naar aanleiding van de Tweede Nota Duurzame Gewasbescherming “Gezonde Groei, Duurzame Oogst” (GGDO). Deze nota bevat het gewasbeschermingsbeleid voor de periode 2013 tot 2023. Het doel van het beleid is dat de waterkwaliteit voor gewasbeschermingsmiddelen uiterlijk in 2023 op orde is, zowel voor water dat bestemd is voor de drinkwatervoorziening als voor de ecologische kwaliteit van oppervlaktewater (Kaderrichtlijn Water). In 2023 mogen er nagenoeg geen overschrijdingen van de milieukwaliteitsnormen meer plaatsvinden en moet het aantal normoverschrijdingen met 90% zijn afgenomen ten opzichte van 2013. De “Toekomstvisie gewasbescherming 2030, naar weerbare planten en teeltsystemen” bouwt voort op de GGDO en trekt de reeds bestaande doelstellingen voor beperking van de emissie van gewasbeschermingsmiddelen naar het watermilieu tot nagenoeg nul in 2030. In het ‘Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten’ staan de hoofdlijnen van de aanpak voor de open teelten beschreven en in het Hoofdlijnenakkoord waterzuivering in de glastuinbouw de aanpak voor de glastuinbouwsector

De evaluatie van de gestelde doelen vindt plaats op basis van monitoringsgegevens van waterbeheerders. Daartoe heeft Deltares in samenwerking met de Unie van Waterschappen en de waterschappen het LM-GBM ontworpen.

DOEL MEETNET

In het meetnet wordt uitgegaan van vaste meetlocaties en een zoveel mogelijke constante meetstrategie voor de periode van 2014 tot en met 2023. Het doel van het meetnet is om:

1. een beter aannemelijk verband te kunnen leggen tussen het voorkomen van ecologische normoverschrijdingen in oppervlaktewater en het gebruik van specifieke gewasbeschermingsmiddelen in de Nederlandse land- en tuinbouw;
2. te kunnen vaststellen of de beleidsdoelstellingen in de Tweede Nota wat betreft de reductie van het aantal normoverschrijdingen (90% in 2023) worden gerealiseerd en tussentijds de voortgang te monitoren;
3. te kunnen vaststellen of de beleidsdoelstellingen in het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030 het Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten en het Hoofdlijnenakkoord waterzuivering in de glastuinbouw worden gerealiseerd en tussentijds de voortgang te monitoren.

Daarnaast zijn de meetresultaten bruikbaar voor de aanpak van de waterkwaliteitsproblemen met gewasbeschermingsmiddelen in lokale beheersgebieden in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW), het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) en de Delta aanpak Waterkwaliteit.

OPZET MEETNET

Aantal meetlocaties en verdeling over agrarische sectoren

Het LM-GBM bestaat uit 106 vaste meetlocaties verspreid over de beheersgebieden van de waterschappen. De meetlocaties zijn in overleg met elk waterschap geselecteerd. Het belangrijkste selectie criterium was dat de meetlocatie wordt beïnvloed door één overheersende agrarische sector, waarbij de gewasbeschermingsmiddelen die ter plekke in het oppervlaktewater worden aangetroffen met grote waarschijnlijkheid ook afkomstig zijn uit die teelt. De meetlocaties worden ook als representatief gezien voor gebieden waar dezelfde teelten actief zijn maar waar geen meetlocaties zijn aangewezen.

Het meetnet richt zich op de belangrijkste teeltgroepen, namelijk mais/grasland, bloembollen op zand, fruitteelt, glastuinbouw, akkerbouw, wintertarwe en boomkwekerij. Een overzicht van de ligging van de meetlocaties voor de verschillende teeltgroepen is weergegeven in Figuur 1.

Frequentie bemonstering en analysepakketten

Voor alle teeltgroepen geldt dat de meetlocaties jaarlijks minimaal 6 keer bemonsterd moeten worden waarbij de bemonsteringsperiode is afgestemd op het groeiseizoen van de teelt en de gewasbeschermingsmiddelen die in de desbetreffende teelt worden toegepast.

In de opzet van het meetnet is per sector aangegeven welke middelen zijn toegelaten en gebruikt mogen worden. Het verdient aanbeveling om zoveel mogelijk van deze middelen mee te nemen in het analysepakket voor de betreffende teeltgroep.

RAPPORTAGE EN ONTSLUITING MEETGEGEVENS

Jaarlijks wordt een evaluatie van de monitoringsdata uitgevoerd.

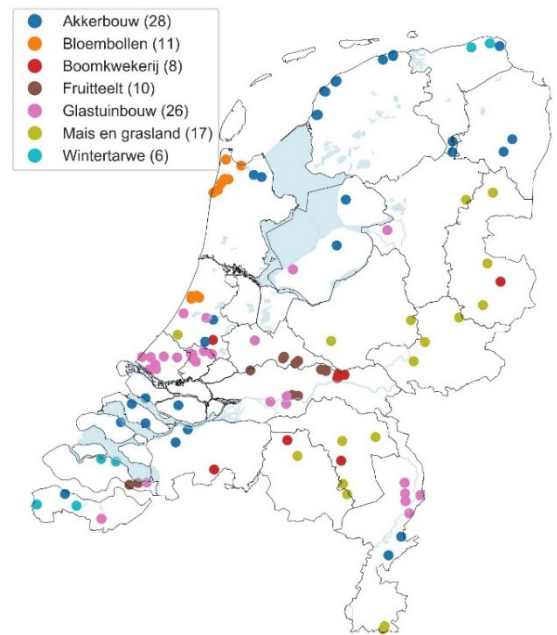
Er wordt onder andere gekeken welke stoffen de meeste normoverschrijdingen laten zien en dus het grootste probleem vormen en in welke teeltgroep(en) deze normoverschrijdingen worden waargenomen. Er wordt gekeken naar de toe- en afname van de normoverschrijdingen in de opeenvolgende jaren in de verschillende teeltgroepen. Op basis van de concentratiedata wordt tevens inzicht gegeven in potentieel nieuwe stoffen die nog geen normoverschrijding vertonen, maar mogelijk in de toekomst wel normoverschrijdingen kunnen geven. De resultaten van de analyses worden in een jaarlijks evaluatierapport beschreven. In deze rapportage wordt ook aandacht besteed aan de mate van operationalisering van het meetnet om te waarborgen dat er tot en met 2023 een constante meetstrategie wordt gevolgd. Tevens worden de resultaten ieder jaar besproken met de waterschappen.

In 2019 heeft het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) onder meer met de resultaten uit het LM-GBM de tussenevaluatie van de *nota Gezonde Groei, Duurzame Oogst* over de periode 2013-2018 uitgevoerd, beschreven in het rapport *Geïntegreerde Gewasbescherming nader beschouwd*.

De geaggregeerde meetgegevens van het LM-GBM zijn opgenomen in de [Bestrijdingsmiddelenatlas](#) onder het onderdeel "[Evaluatie Tweede nota](#)". De evaluatierapporten zijn te vinden op de Bestrijdingsmiddelenatlas bij "[Rapportages](#)".

MEER INFORMATIE

- Rijksoverheid (2013) Gezonde Groei, Duurzame Oogst. Tweede nota duurzame gewasbescherming periode 2013 tot 2023. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2013/05/14/gezonde-groei-duurzame-oogst-tweede-nota-duurzame-gewasbescherming>
- Rijksoverheid (2015) Hoofdlijnenakkoord waterzuivering in de glastuinbouw. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-32627-20.html> en <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blq-598825>
- Rijksoverheid (2019) Toekomstvisie gewasbescherming 2030, naar weerbare planten en teeltsystemen. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/04/16/toekomstvisie-gewasbescherming-2030-naar-weerbare-planten-en-teeltsystemen>
- Rijksoverheid (2019) Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/04/16/pakket-van-maatregelen-emissiereductie-gewasbescherming-open-teelten-acties-algemeen>
- J. de Weert, E. Roex, J. Klein, G. Janssen (2014). Opzet Landelijk meetnet gewasbeschermingsmiddelen land- en tuinbouw. Deltares rapport 1207762-008. http://publications.deltares.nl/1207762_008.pdf
- Evaluatierapporten. <http://www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl/toelichting/rapportages.aspx>
- PBL (2019). Geïntegreerde Gewasbescherming nader beschouwd. Tussenevaluatie van de nota Gezonde Groei, Duurzame Oogst. <https://www.pbl.nl/publicaties/geintegreerde-gewasbescherming-nader-beschouwd>

Figuur 1 Ruimtelijke weergave van de geselecteerde meetpunten van het LM-GBM.

CONTACTPERSONEN

- Unie van Waterschappen: Marianne Mul, mmul@uwv.nl, (06) 46 34 3708 / Jantine Haverkamp, jhaverkamp@uwv.nl, (06) 20 96 56 11.
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat: Paul Bakker, paul.bakker@minienw.nl, (06) 46 2455 28.
- Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving: Marcel van der Weijden, marcel.vander.weijden@rws.nl, (06) 22 42 42 20 / Dennis Kalf, dennis.kalf@rws.nl, (06) 53 69 18 90.
- Deltares: Simon Buijs, simon.buijs@deltares.nl (06) 15 5804 76 / Rianne van den Meiracker, Rianne.vandenMeiracker@deltares.nl, (06) 25 64 05 40, LM-GBM@deltares.nl.
- Bestrijdingsmiddelenatlas, Centrum voor Milieuwetenschappen, Universiteit Leiden (CML): WilTamis, tamis@cml.leidenuniv.nl, (071) 52 77 479 / Maarten van 't Zelfde, zelfde@cml.leidenuniv.nl, (071) 52 75 631, bma@cml.leidenuniv.nl.